

Kirje

2.10.2025

VN/9885/2025
VN/9885/2025-STM-14Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

STM; lausunto; Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista

Oikeusministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietosuojalakia, asunto-osakeyhtiölakia, eläintenpitokieltoreskisteristä annettua lakia, haastemieslakia, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia, liiketoimintakiellosta annettua lakia, rikosrekisterilakia, säätiölakia, yhdistyslakia, yrityskiinnityslakia ja velkajärjestelyrekisteristä annettua lakia.

Sosiaali- ja terveysministeriön kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta ja lausuu lausuntopyynnössä esitettyihin kohdennettuihin kysymyksiin seuraavasti:

Kommentit koskien tietosuojalain 4 §:n ehdotettavia muutoksia (henkilötietojen käsittely yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi):

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa esitysluonnoksen tavoitetta, että tietosuojalain 4 §:n uudesta 1 momentin 2 kohdasta kävisi selkeästi ilmi, millaiseen viranomaisen henkilötietojen käsittelyyn kohta luo oikeudellisen perustan. Ehdotus on tarpeellinen, koska nykyisen lainkohdan sanamuoto on aiheuttanut tulkinnallista epäselvyyttä ja epäyhtenäistä soveltamiskäytäntöä sen suhteen, luoko lainkohta käsittelyn oikeusperusteen viranomaiselle myös silloin, kun kyse on julkisen vallan käytöstä.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa, että uudessa 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin viranomaisen oikeudesta käsitellä henkilötietoja sekä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi että julkisen vallan käyttämiseksi, siltä osin kuin se on tarpeen ja oikeasuhteista vaikka sinällään 4 §:n esitettävät muutokset eivät pääsääntöisesti koskisi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvia lakeja, joissa käsiteltävät henkilötiedot pääsääntöisesti ovat luonteeltaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan tarkoittamia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai siltä osin, kun on kyse ns. toisiokäytöstä.

Ministeriö kannattaa myös ehdotusta, että uudessa 2 momentissa säädettäisiin muiden kuin viranomaisen oikeudesta käsitellä henkilötietoja silloin, kun ne hoitavat lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää, jossa olisi kyse tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoittamasta käsittelystä. Ehdotetun momentin mukaan, mitä ehdotetun uuden 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskisi myös yhteisöjä, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden hoitaessa lailla tai lain

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriöKäyntiosoite
Besöksadress
OfficePuhelin
Telefon
TelephoneFaksi
Fax
Faxs-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internetPL 33
00023 ValtioneuvostoMeritullinkatu 8
Helsinki0295 16001
+358 295 1600102951 63415
+358 2951 63415kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

nojalla annettua julkista hallintotehtävää, jossa on kyse yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta tai julkisen vallan käyttämisestä. Ministeriö arvioi, että koska henkilötietojen käsittely olisi sidottu vastaaviin edellytyksiin kuin viranomaisia koskeva ehdotetun uuden 1 momentin 2 kohta, sääntely olisi perusteltua, tarpeellista ja oikeasuhtaista ja vastaisi myös perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä todettuja edellytyksiä ja että sääntely olisi mahdollista yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan sisältämään sääntelyliikkumavaran puitteissa.

Lisäksi ministeriö arvioi, että 4 §:n 3 momenttiin esitettävät muutokset ovat perusteltuja, jotta varmistetaan, että tietosuojalain vakuutuslaitoksia koskeva sääntely olisi tietosuoja-asetuksen mukaista – huomioiden tietosuoja-asetuksen 9 artiklan reunaehtojen ohella erityisesti asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate. Lisäksi 3 momentin 1 virkkeen muutos on perusteltu, koska siinä otetaan huomioiden tietosuoja-asetuksen säilytyksen rajoittamisen periaate ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö ja erityisesti se, että tietojen poistamisesta on tarpeellista säätää tietosuojalaissa nimenomaisesti ja rajata säilyttäminen välttämättömään.

Kommentit koskien tietosuojalain 6 §:n ehdotettavia muutoksia (erityisiin henkilötietoryhmiin ja rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa 6 §:n 1 momentin 1 kohtaan ehdotettavaa täsmennystä, jolloin ao. kohdasta kävisi selkeästi ilmi, että vakuutuslaitoksella olisi oikeus käsitellä vakuutetun ja korvauksenhakijan ohella myös vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, terveydentilaa koskevia tietoja. Sääntelyn täsmittäminen on perusteltua oikeustilan selventämiseksi ja jotta voidaan ottaa huomioon perustuslakivaliokunnan vakiintunut lausuntokäytäntö, jonka mukaan arkaluonteisten henkilötietojen käsittely tulee rajata käyttötarkoituksen kannalta välttämättömään. Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa myös välttämättömyyden muutosta, että 1 momentin 1 kohtaa täsmennettäisiin siten, että lainkohdassa mainittaisiin vakuutuslaitoksen vastuun selvittämisen ohella myös vastuun arviointi. Kuten ehdotuksen perusteluissa on todettu, vakuutuslaitoksella on tosiasiallisesti välttämätön tarve käsitellä kohdassa tarkoitettuja terveydentilaa koskevia tietoja vastuunsa arvioimiseksi jo ennen vakuutuksen myöntämistä. Vakuutuslaitoksen olisi välttämättömyyttä arvioida vastuutaan myös vakuutuksen tekemisen jälkeen korvausasiaa ratkaistaessa. Samoin ministeriö yhtyy arvioon, että vakuutuslaitoksen tulisi käsittelyn välttämättömyyttä arvioidessaan huomioida sekä vakuutussopimuslain kokonaisuus että tietosuoja-asetuksen reunaehdot.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa, että 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa käsittely rajattaisiin välttämättömään. Voimassa olevaa lainkohtaa ei ole sidottu asianmukaisesti (tarpeellisuuteen eikä) välttämättömyyteen. Lainkohta jättää näin ollen rekisterinpitäjälle suhteellisen paljon harkintamarginaalia arvioida sitä, kuinka laajasti ja mitä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja rekisterinpitäjä voi käsitellä.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteluihin. Esitysluonnoksen perusteluissa (s. 31) todetaan, että *"pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lainkohdan muotoilu vastaisi tietosuoja-asetuksen käytettyjä sanamuotoja. Lainkohta perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan."* Kuitenkin tätä voimassa olevaa lainkohtaa on sovellettu (esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen osalta) myös tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan alakohdan b tapauksissa. Ehdotetun muutoksen suhdetta b alakohtaan ei ole perusteluissa käsitelty. Ehdotettu uusi pykälätekstin 2 kohta näyttää olevan muotoilultaan eräänlainen "hybridi", sillä se sisältää ajatuksellisesti sekä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b että g alakohdan. Esitysluonnoksen sivulla 31 todetaan 6 §:n uudistamisesta näin: *"Voimassa olevassa lainkohdassa säädetään erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä kahdessa tilanteessa. Lainkohdan mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saa käsitellä ensinnäkin tilanteessa, jossa kyseisestä henkilötietojen käsittelystä on säädetty nimenomaisesti laissa. Sääntelyä ei ehdoteta tältä osin muutettavaksi. Voimassa oleva lainkohta mahdollistaa lisäksi henkilötietojen käsittelyn, joka johtuu rekisterinpitäjälle välittömästi laissa säädetystä tehtävästä."* Lisäksi todetaan, että *"pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi lisäksi siten, että käsittely rajattaisiin välttämättömään. Voimassa olevaa lainkohtaa ei ole sidottu tarpeellisuuteen eikä välttämättömyyteen."* Tämä perustelu antaa ymmärtää, että välttämättömyysvaatimus ulotettaisiin molempiin yllä mainittuihin tilanteisiin. Kuitenkaan ehdotetussa pykälätekstissä välttämättömyyskriteeri ei ulotu tuohon ensimmäiseen tilanteeseen eli siihen, että käsittelystä on säädetty laissa. Oletuksena ilmeisestikin on se, että niissä tapauksissa, kun käsittelystä on säädetty laissa, niin laissa on jo myös säädetty käsittelyn välttämättömyydestä?

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa 1 momentin 3 kohtaan esitettäviä muutoksia ja uutta 1 momentin 3 ja 4 kohtaa esitysluonnoksen pykäläkohtaisissa perusteluissa esitetyin perusteluin.

Kommentit koskien tietosuojalain 7 §:n ehdotettavia muutoksia (rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa ehdotusta, että 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän viittaussäännöksistä lain 6 §:n 1 momentin 1, 2 ja 7 kohtiin luovuttaisiin ja pykälän 1 momenttiin lisättäisiin omat, erilliset kohdat kunkin käsittelytilanteen osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa myös, että 1 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että 2 kohdassa säädettäisiin vakuutuslaitoksen oikeudesta käsitellä asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja tietoja, jos käsittely on välttämätöntä vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetusta, korvauksenhakijasta, vakuutuksenhakijasta sekä siitä henkilöstä, jolle vakuutusuojaa haetaan vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi ja selvittämiseksi. Muutos olisi perusteltua, koska näin ollen tehtäisiin vastaavat muutokset kuin lain 6 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

Kommentit sertifiointielimien akkreditointia koskevista muutosehdotuksista:

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa tietosuojalain 14 ja 36 a §:ään esitettäviä akkreditointia koskevia muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykäläkohtaisissa perusteluissa esitetyn perusteluin.

Kommentit teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevien säännösten päivittämisestä:

Sosiaali- ja terveysministeriön arvioi, että rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevien säännösten päivittäminen on tehty tiedonhallintalain mukaisesti asianmukaisesti.

Kommentit yrityskiinnityslakia koskevista muutoksista:

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole kommentteja yrityskiinnityslakia koskevista muutosehdotuksista.

Yleiset kommentit:

Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi, että ehdotetut muutokset edistävät hallitusohjelman tavoitteita kumota tiedon liikkuvuutta tai julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä haittaavat säädökset sekä hyödyntää tarvittaessa nykyistä laajemmin yleisen tietosuoja-asetuksen sisältämää kansallista liikkumavaraa.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää esitysluonnoksen tavoitteita kannatettavina ja arvioi, että esitysluonnos on kokonaisuutena erinomaisesti laadittu.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa esiluonnoksen lähtökohtaa, että viranomaiset voivat käsitellä henkilötietoja suoraan tietosuojalain nojalla yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi ja että tietosuojalakiin ehdotetaan lisättäväksi vastaavat säännökset myös muiden kuin viranomaisten osalta, silloin kun ne hoitavat lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää, jossa on kyse yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta tai julkisen vallan käyttämisestä.

Kansliapäällikön sijainen osastopäällikkö Raimo Antila

Hallitusneuvos Joni Komulainen

Liitteet Napsauta tähän hiirellä ja kirjoita liitteiden nimet kukin omalle rivilleen. Rivinvaihto enterillä.

Jakelu

Tiedoksi

VN/9885/2025-STM-14

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: